

Tisztul a kép a RapidShare körül? A DDL szolgáltatók felelősségének korlátozása*

Végtelen történet

A videomagnóknak a szórakoztatóiparra gyakorolt esetleges negatív hatásai kapcsolatban az alábbi hasonlattal kongatta meg a vészharangot Jack Valenti 1982-ben: „Azt kell mondjam, hogy a videomagnó olyan az amerikai filmproducernek és az amerikai nézőközönségnek, mint a bostoni fojtogató az otthon egyedül lévő nőnek.”¹ A gyakran merev és túlzó megfogalmazásairól ismert Valenti vészjósló hangjait viszont az USA Legfelsőbb Bírósága sem hallgatta meg, s a híres *Betamax ügyben* teret engedett a videomagnók terjedésének.²

Az előbbi technológiától elkülönülve fejlődött ki az internet, mely napjainkra a társadalmi élet meghatározó területévé nőtte ki magát.³ E fejlődés részeként jó ideje az előzőekhez megszólalásig hasonlító, ám azoknál még komolyabb dilemmákkal szembesülnek a szerzői jogosultak műveik online környezetben való felhasználása kapcsán.⁴ Ennek a legtöbb oka technikai eredetű. Kiemelkedik ezek közül az internetes sávzélesség folyamatos bővülése, ami hozzájárult az egyre nagyobb terjedelmű fájlok megosztásához. A legnagyobb kihívást minden bizonnyal a hangzatos, de nem túl pontos fájlcsereelésnek nevezett jelenség adja. Az ezzel kapcsolatos széles joggyakorlat és jogirodalom, illetve az elmúlt egy-két évben felerősödő jogalkotói munkásság is világosan igazolja ezt.

Ennek is köszönhetően nem csupán a felhasználók, hanem a különféle internetes szolgáltatók is alternatívák kidolgozásán fáradoznak.⁵ A jelen folyóirat hasábjain, 2009 során jelent meg az első olyan magyar írás, ami részletesen vizsgálta ezen alternatívák egyikét, az ún. „direct download link” (DDL) szolgáltatást.⁶ Ez a – jellegét tekintve – tárhely-szolgáltatásként értékelhető technológia arra ad lehetőséget a felhasználóknak, hogy a különféle terjedelmű és kiterjesztésű adataikat feltöltsék egy szerverre, ahonnan az egy, a szolgáltató által automatikusan generált link segítségével bárholon letölthetővé válik. Az említett tanulmány szerzői akkor arra vállalkoztak, hogy az addig meghozott német felsőbb bírósági ítéletek fényében összefoglalják a DDL szolgáltatás szerzői jogi vonatkozásait, illetve teszteljék három szolgáltató (a RapidShare, a MegaUpload, és a Data.hu) értesítési és eltávolítási gyakorlatát.

A jelen tanulmány az előzőek folytatását adja. Ennek időszerűségét az adja, hogy egyrészt három olyan tartományi legfelsőbb bírósági (a továbbiakban: OLG) ítélet is született Németországban, amelyek tovább finomítják a német gyakorlatot, másrészt az Egyesült Államokból is hozható immáron

olyan ítélet, amely – bizonyos feltételek mellett – kizárta a RapidShare felelősségét a szolgáltatása segítségével mások által elkövetett szerzői jogsértésekért. Ezen ítéletek segítségével arra is lehetőség nyílik, hogy a tárhelyszolgáltatók vonatkozásában összehasonlítsuk e két ország jogszabályi előírásait és bírósági gyakorlatát, és észrevegyük az azok között fellelhető lényeges hasonlóságokat.

Új szelek a német felsőbb bírósági gyakorlatban

2009-et megelőzően a német felsőbb bíróságok szintjén alapvetően kétféle gyakorlat körvonalazódott a DDL szolgáltatásokat illetően. Egyik irányként az OLG Köln – zeneművekkel kapcsolatos ítéletében – 2007-ben úgy érvelt, hogy a RapidShare nem felelős az esetleges szerzői jogsértésekért, azonban az azokról való tudomásszerzést követően ellenőrzési kötelezettsége („*Prüfungspflicht*”) keletkezik. Ennek keretében köteles mindent megtenni a további jogsértések megakadályozása érdekében. A bíróság szerint a RapidShare által a feltöltött adatok ellenőrzésére és a már letiltott fájlok újbóli feltöltésének megakadályozására igénybe vett MD5 eljárás⁷ alkalmatlan e feladat teljesítésére. Valódi kontroll csak a RapidShare-től teljesen függetlenül, mások által üzemeltetett DDL linkgyűjtemények, illetve keresőoldalak⁸ ellenőrzésével lenne elérhető. Azonban mivel az Elker-irányelv⁹ 15. cikke kizárja az általános vizsgálati kényszert, ezért a RapidShare-t a kölni fórum sem kötelezte a felperes által megjelölt több száz DDL linkgyűjtemény, illetve keresőoldal szűrésére.¹⁰

A felsőbb bírósági gyakorlat másik lehetséges irányát az OLG Hamburg dolgozta ki.¹¹ E fórum úgy találta, hogy bár a RapidShare közvetlenül nem, azonban mögöttes jelleggel („*Störerhaftung*”) felelős a szolgáltatása segítségével elkövetett jogsértésekért. Így nemcsak „reaktív”, hanem „proaktív”, vagyis megelőző intézkedéseket is köteles tenni a jogsértések megakadályozása érdekében. Ennek keretében a bíróság a korábban jogellenesen feltöltő személyek, illetve bizonyos fájl típusok (pl. mp3, illetve szoftverfájlok) folyamatos szemmel tartására, valamint a tömörített fájlok vizsgálati célú kicsomagolására, illetve a kóddal

ellátott fájlok automatikus blokkolására a RapidShare-t.¹²

A fenti két döntés eltéréseire részben magyarázatot adhat, hogy míg a kölni fórum zeneművekkel, addig a hamburgi bíróság szoftverekkel kapcsolatos jogsértésekre koncentrált. E két műtípus (elsősorban a velük kapcsolatos szabad felhasználási esetkörök) eltérő szerzői jogi megítélése miatt nem alaptalan a két ítélet különbözősége.

A jelen tanulmány által feldolgozni kívánt három friss német döntés közül az elsőt az OLG Hamburg adta ki, melyben indokolatlanul tovább szigorította fentiekben bemutatott álláspontját.¹³ 2009-es döntésének alapját

Ez a – jellegét tekintve – tárhely-szolgáltatásként értékelhető technológia arra ad lehetőséget a felhasználóknak, hogy a különféle terjedelmű és kiterjesztésű adataikat feltöltsék egy szerverre, ahonnan az egy, a szolgáltató által automatikusan generált link segítségével bárholon letölthetővé válik.

fényképek engedély nélküli feltöltése és nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétele képezte. Az eljáró tanács a korábbiakhoz hasonlóan jelezte, hogy a RapidShare sem tettesként, sem részesként nem követett el semmilyen szerzői jogsértést, azonban a felhasználók jogellenes cselekménye-
 ihöz nyújtott akarlatlagos és adekvát okozatos segítségével folytán mögöttes felelősség terheli.¹⁴ Ebből következően pedig a korábban jogsértésen ért felhasználók ellenőrzésével, és a feltölteni kívánt tartalmaknak még a feltöltést megelőző, illetve feltöltés közbeni megvizsgálásával köteles proaktív jelleggel is fellépni a jogsértésekkel szemben.¹⁵ A bíróság által elképzelt *proaktív szűrés realitása viszont szinte egyenlő a nullával*. Az ingyenes szolgáltatás keretében ugyanis a feltöltés teljes egészében anonim jelleggel történik, így a felhasználók azonosítása lehetetlen (az IP-címek ebben nem nyújtanak segítséget). Ugyanígy elképzeltelhetetlen, szinte abszurd, hogy a RapidShare a feltöltést megelőzően valamilyen „kémtechnológia” révén előre betekinthesse a feltölteni kívánt fájlokba, azok tartalmának jogszerűségét kontrollálандó. Az OLG Hamburg másik fontos végkövetkeztetése szerint az alapvetően „bűnös szándékkal” bíró szolgáltatás nem állhat a német jogrend védelme alatt.¹⁶ Mint majd látjuk alább, e megállapítást is komoly kritika érte a joggyakorlat és a jogirodalom által.

A hamburgi fórum ítélete egyelőre nem jogerős, a BGH általi felülvizsgálata várható.¹⁷ Ennek fényében az sem meglepő, hogy az OLG Düsseldorf 2010-ben meghozott két ítéletében – az előzőekhez képest harmadik irányvonalat képviselve – elhatárolódott a DDL szolgáltatók automatikus „démonizálásától”. A bíróság ráadásul azt is kizárta, hogy az ellenőrzési kötelezettség elégtelensége folytán automatikusan megállapítható legyen a szolgáltató mögöttes felelőssége.¹⁸

Az OLG Düsseldorf eljárásának alapját mindkét ügyben a Capelight Pictures által indított kereset adta. A stúdió azért indított pert a RapidShare ellen, mert annak szolgáltatása révén engedély nélkül vált a nyilvánosság számára hozzáférhetővé a stúdió hét filmje.¹⁹ A DDL szolgáltatót elmarasztaló első fokú ítéleteket az OLG Düsseldorf mindkét esetben felülbírálta.

A *Rapidshare I.* ügyben az OLG Düsseldorf – az eddigi gyakorlattal összhangban – úgy érvelt, hogy a DDL szolgáltató se tettesként, se részesként nem vonható felelősségre a felhasználók által elkövetett szerzői jogsértésekről, mivel ez feltételezné a szándékos elkövetést, avagy hogy konkrétan tudjon az adott jogsértésekről.²⁰ A gyakorlatban viszont a RapidShare mindaddig nem szerezhet tudomást a szervereire feltöltött tartalom jogellenes voltáról, amíg az arra utaló linket a felhasználó nyilvánosságra nem hozza.²¹ Így legfeljebb a mögöttes felelősség tétele alkalmazható a DDL szolgáltatókra. A DDL szolgáltatókra a szerzői jogi előírások mellett az elektronikus kereskedelmi normák is vonatkoznak. Ennek keretében a közvetítő szolgáltatókat megillető felelősségkorlátozási klauzulákra csak addig hivatkozhatnak, amíg a jogsértésről nincs tudomásuk.²² Ráadásul abban az esetben, ha a szerzői jogosult a felhasználók által elkövetett konkrét jogsértésekről tájékoztatja a közvetítő szolgáltatót, akkor utóbbi nem csupán a jogsértő tartalom eltávolítása, hanem a jövőbeli jogsértések megakadályozása iránt is köteles lépéseket tenni.²³

Az OLG Düsseldorf szerint azonban e konkrét esetben a felperes elmulasztotta bizonyítani, hogy a RapidShare tudott volna a jogsértésekről. Így nem kötelezhető arra, hogy általános jelleggel ellenőrizze a szerverein tárolt adatokat. Egyrészt ezek feltöltése, illetve a linkek nyilvánosságra hozatala a feltöltő/felhasználó kezében van, s ezért a RapidShare nem tudhatja, hogy vajon e tartalmak jogszerűek vagy épp jogsértőek, másrészt saját linkgyűjtemény, illetve keresőfunkció híján lehetetlen a rendszer monitorozása. Ehhez hasonlóan kevés sikerrel kecsegtetnek a kulcsszavas keresések (hiszen semmi sem garantálja, hogy egy adott szó automatikusan jogellenes tartalomra utal, a felhasználók ráadásul, a rejtőzködést szolgálандó, nagy gyakorisággal látják el fals nevekkal a fájlokat). Ehhez hasonlóan az IP-címek gyűjtése, és a kiterjesztések (pl. .rar, .avi, .mov, .mpeg stb.) szerinti blokkolás sem lehet hatékony a jogsértések megelőzésére. Előbbi esetén a dinamikus IP-címek folyamatos változása miatt aránytalanul nehéz lenne a konkrét felhasználó beazonosítása, utóbbi kapcsán pedig világos, hogy egy kiterjesztés önmagában alkalmatlan egy konkrét jogsértés bizonyítására. Ugyanígy nem garantálja azt semmi, hogy a feltöltő valós kiterjesztést hasz-

náljon, vagy hogy egyáltalán használjon valamilyen kiterjesztést.²⁴ A bíróság végül – a kölni fórum véleményével ellentétben – úgy találta, hogy a letöltő linkek megkeresésében segédkező DDL linkgyűjtemények, avagy a Google keresőmotorjának a monitorozására (a RapidShare és a linkgyűjtemények, illetve a Google közötti szervezeti összefonódás híján) ugyancsak nincs lehetőség.²⁵

Az OLG Düsseldorf második döntésével az előzőeket tovább finomítva hangsúlyozta, hogy a RapidShare szervereire való pusztán feltöltés nem

lép túl a magáncélú többszörözés törvényi keretein.²⁶ Nem utal a jogellenes használatra az sem, ha például a feltöltött fájl neve (illetve az ennek fényében generált link) szó szerint tartalmazza a kérdéses film címét, esetleg azt a megjelölést, hogy „DVDRip”. Mindkét információ technikai jellegű, és önmagában nem képes azt bizonyítani, hogy a forrás jogsértő volna.²⁷

A fenti döntések fényében világosan látható, hogy a felsőbbbíróságok gyakorlata között jelentős ellentétek feszülnek. Ennek részben maga az „idő” az oka. A RapidShare szolgáltatása teljesen másként működött 2007-ben, mint ahogy működik napjainkban. Folyamatos fejlesztés alatt áll, s ennek részeként ma már komoly hangsúlyt fektet a cég, hogy mindenben megfeleljen a jogi előírásoknak. Így bár eredendően kifogásolható volt a jogellenes tartalmak szűrésének hiánya, idővel azonban alkalmazni kezdte a szolgáltató az MD5-eljárást,²⁸ s mint alább még látni fogjuk, folyamatos csatát fojtat a RapidShare a nevét engedély nélkül használó linkgyűjteményekkel szemben. Az eltérések másik világos oka, hogy a fenti jogesetek a lehető legrészesebb körben érintették a szerzői műveket (fényképek, zenék, videofilmek és számítógépes programok), s ezek (szabad) felhasználása szerzői (és szomszédos) jogi szempontból eltéréseket mutat. Épp ezért attól is óva kell inteni mindenkit, hogy az OLG Düsseldorf fenti döntéseit kötelező érvényű „precedensként” fogja fel. E minősítést mindaddig nem érdemelhetik ki a fórum ítéletei, amíg azt az audiovizuális művektől eltérő műtípusokra vonatkozó döntések meg nem erősítik.

Mindezek ellenére úgy tűnik, hogy ez utóbbi irányvonal felel meg leginkább a német szerzői jogi, általános polgári jogi, és elektronikus kereskedelmi szabályozásnak. Az OLG Hamburg által kiszabott szigorú szankciók gyakorlati megvalósítása lehetetlennek tűnik. Így egyrészt a TMG 15. §-ába ütközne, hogy a RapidShare kötelezővé tegye a felhasználóknak az oldalon való regisztrációt, mivel a fenti előírás ezt csak fizetős szolgáltatások esetére írja elő. Ez az elvárás ráadásul alkotmányos normákba is ütközhet. Sőt valószínűleg visszatartó erőt sem jelentene, hiszen a felhasználók felhasználásonként újabb és újabb profilt használhatnának. Mi több szinte lehetetlennek tűnik a napi több százezres felhasználói kör tökéletes nyomon követése. Ugyanígy elképzeltelhetetlen, hogy az ugyancsak naponta feltöltött több százezer fájl tartalma ellenőrzésre kerüljön. Világos, hogy emberi erőforrás nincs erre, azonban az ellenőrzést automatizálni sem lenne helyes, mert az könnyen a jogszerű felhasználók érdekeit sértő, kontroll nélküli törlést eredményezhet.²⁹ Ehhez hasonló szelmalomharcnak tűnne a jogsértést elkövető felhasználók törlése a rendszerből, hiszen egyrészt semmi nem akadályozná meg őket abban, hogy új profillal regisztráljanak, másrészt a jogsértők pontos azonosítása – az IP címek dinamikus jellege folytán – ugyancsak nehézségekbe ütközik.³⁰

Világos persze, hogy az OLG Düsseldorf előbbi két racionálisnak nevezhető döntése messze nem „felmentő ítélet”. Több olyan kötelezettséget ró a közvetítő szolgáltatóként funkcionáló RapidShare-re, melyek elmulasztása esetén vele szemben eljárás indítható. Ezek azonban messze nem írnak elő olyan szigorú cselekvési kényszert, mint amit az OLG Hamburg ítélete tartalmazott. Ez a vélekedés határozottan üdvözölhető. Egyrészt a jogszabályi keretekbe nem férnek bele a hamburgi fórum által a RapidShare-re kiszabott kötelezettségek, másrészt fontos, hogy bár a szolgáltatás alapjaiban nem jogsértő, ám igenis használható jogsértésre, melyek megakadályozása céljából fontos tisztázni a RapidShare felelősségének kereteit.

Perfect 10 tetralógia

A DDL szolgáltatóknak az Egyesült Államok szerzői joga alapján esetleg jelentkező felelősségét bemutató fejezet címválasztása nem véletlen. Adott egy felnőtt tartalmak (elsősorban magazinok, s ennek részeként főleg fény-

képek, illetve filmek) készítésével foglalkozó cég, amely hosszú időn keresztül igyekszik jogi eszközökkel megakadályozni, hogy a felhasználók a szerzői jogilag védett tartalmait engedély nélkül terjesszék/tegyék elérhetővé. E szerzői jogosult úgy döntött, hogy a jogellenesen cselekvő weblapok helyett egy szintet feljebb lépve az azok felett található különböző közvetítő szolgáltatókat veszi összefűző alá. Végül e szerzői jogosult azzal szembesült, hogy a jogsértések nem csak hogy megállíthatatlanok, de a jelenlegi szerzői jogi rendszerben a közvetítő szolgáltatókon keresztül sem képes ellene hatni.

Egyes szerzők ennek a „hadjártnak” a legismertebb állomásait a „Perfect 10 trilógia” névvel látták el.³¹ A kifejezés találó, hiszen a Perfect 10 a 2007-es év során három fontos perben is vesztesen hagyta el a tárgyalótermet. Először akkor, amikor a felnőtt tartalmakat kínáló oldalokról hitelkártyás vásárlást támogató rendszert működtető cégeket perelte be;³² másodsor akkor, amikor a felnőtt tartalmakat „thumbnail” (vagyis kicsinyített, miniatürizált méretű fotók) formájában linkelt keresőszolgáltatókat próbálta elszámoltatni;³³ harmadszor pedig akkor, amikor a jogsértésekben közreműködő weboldalak üzemeltetőinek hitelkártya-szolgáltatást nyújtó cégeket citálta bíróság elé.³⁴ Mivel e trilógia alpereseinek a szolgáltatásai jelentősen eltérnek egymástól és a DDL technológiától is, ezért az alábbiakban a fenti három ügy kapcsán csak a RapidShare felelősségének a kérdésével összefüggő megállapítások kerülnek bemutatásra.

A *CCBill* ügy ítéletéből a DDL szolgáltatók is sikerrel hasznosíthatják a bíró azon érvelését, miszerint a szerzői jogsértésekben kétségtelenül, azonban csakis közvetett módon közreműködő alperesek sikerrel hivatkozhatnak a DMCA felelősségkorlátozó rendelkezésére,³⁵ mivel az alperesek által „ki-szolgált” oldalak neve (pl. illegal.net vagy stolencebrity-pics.com) önmagában nem tekinthető olyan ténynek vagy ismeretnek, amelyből annak jogsértő jellegére következtetni lehetne.

Az *Amazon.com* ügyben a Perfect 10 ugyancsak sikertelenül igyekezett a jogsértésekhez a keresőmotorjának üzemeltetésével (gyakorlatilag a jogsértő tartalmak megtalálásával) közreműködő Google felelősségét bizonyítani. A bíróság szerint a közreműködői felelősség („contributory liability”) megállapításához szükség feltételek közül a Google jogsértésről való konkrét tudomása ugyan nem nyert megállapítást,³⁶ azonban a kereső funkció kétségtelenül hozzájárul a jogsértések elkövetéséhez. Ennek ellenére azonban a fórum úgy találta, hogy a miniatürizált képek linkelése olyan mértékben transzformálja az eredeti kifejezést (jogvédett tartalmat), hogy ezáltal a keresőszolgáltató a fair use tesztre hivatkozással mentesül a felelősségre vonás alól.³⁷

Végül a különféle hitelkártya cégekkel szemben indult *VISA* ügyben eljáró bíróság ugyancsak kizárta a másodlagos felelősségi tételek alkalmazását, mivel e cégek a jogsértések elkövetéséhez semmilyen tényleges módon nem járultak hozzá, azokról érdemben tudomásuk sem lehet, s azok megakadályozására sem volt semmilyen lehetőségük.

A trilógia ezzel teljessé vált. 2010. május 18-án viszont Marilyn Huff bíró a Perfect 10 kálváriáját négy részessé bővítette. A cég ugyanis a RapidShare-t is beperelte, mert úgy ítélte meg, hogy az megsérti a cég felnőtt tartalmain fennálló szerzői jogokat. A bírónő azonban úgy ítélte meg, hogy a RapidShare se közvetlen, se közvetett jelleggel nem tartozik felelősséggel a szolgáltatása segítségével elkövetett szerzői jogsértésekért.

A közvetlen felelősséget arra hivatkozással zárta ki a bíróság, hogy konkrét fizikai másolatok hiányában nem sérül a felperes terjesztéshez fűződő joga,³⁸ a jogsértő tartalmakat pedig nem a RapidShare, hanem a felhasználók teszik a nyilvánosság számára hozzáférhetővé.³⁹

A közvetett felelősség formájának tekinthető közreműködői felelősség megállapításának egyik feltétele, hogy a közreműködőnek „aktuális, speciális ismerete” legyen a szolgáltatása révén elkövetett jogsértésekről. A tudati oldal meglétét a bíróság arra tekintettel látta igazoltnak, hogy a RapidShare több száz tájékoztatást kapott a felperestől a szerverein tárolt jogsértő tartalmakról.⁴⁰ A bíróság viszont kifejtette, hogy a felperes nem tudta bizonyítani a közreműködői felelősség másik feltételét. Egyrészt úgy találta, hogy a jogsértésekben való „materiális közreműködést” nem alapozza meg az indexáló és kereső funkciók híján működő szolgáltatás pusztá léte. Ezt erősíti az a tény is, hogy az alperes rendes működése során hatékonyan és gyorsan eleget szokott tenni a jogsértő tartalmak eltávolítása iránti kéréseknek.⁴¹ A

közreműködői felelősség másik irányaként ismert „inducement” teória, vagyis hogy az alperes maga „bátorítja” a jogsértések elkövetését, ugyancsak nem nyert bizonyítást. Ezt támasztja alá, hogy a RapidShare szolgáltatása világosan alkalmas jelentős jogszerű felhasználásokra,⁴² hogy az oldal használati előírásai tiltják a szerzői jogilag védett tartalmak feltöltését, és az is, hogy a cég „Jogsértési Osztályt” („Abuse Department”) tart fenn.⁴³

Az európai uniós elektronikus kereskedelmi szabályozásnak is mintául szolgáló DMCA felelősségkorlátozó előírásaival kapcsolatban a bíróság mindössze azt tudta az alperes terhére értékelni, hogy a pert megelőzően nem jelölt meg egy ún. „DMCA ügynököt”.⁴⁴ Ennek pótlásáig ugyanis elvileg nem hivatkozhat a közvetítő szolgáltató a DMCA „safe harbor” előírásaira. E részletkövetelmény hiányát azonban önmagában nem találta elegendőnek a bíróság ahhoz, hogy a felperes érvelését elfogadva elmarasztalja az alperest.

A „Perfect 10 tetralógia” utolsó felvonása, hasonlóan az OLG Düsseldorf döntéseivel, természetesen nem értékelhető a DDL szolgáltatók teljes „felmentő ítéletének”, hiszen a DMCA figyelmes tekintete folyamatosan nyomom követi a közvetítő szolgáltatók lépéseit. Ennek ellenére világosan látható, hogy a szolgáltatás „struktúrája” alapvetően támogatást nyert. Úgy tűnik, hogy a DDL oldalak központi indexáló és kereső funkciók híján nem tekinthetők jogsértéseket propagáló fórumnak, és egy DMCA ügynök bejelentése, valamint hatékony értesítési és eltávolítási gyakorlat folytatása elegendőek a DMCA felelősségkorlátozás alkalmazásához.

A döntés egyedüli vitatható pontja a közreműködői felelősséggel kapcsolatos tudati oldal tartalma lehet. A fentiekből kiderült, hogy a több száz, konkrét jogsértő tartalmakra nem utaló értesítés már megalapozza a jogsértések aktuális, speciális ismeretét. A rövid idő alatt komoly népszerűsége szerzett, és feltehetőleg még sokáig komoly vitát adó *Viacom v. YouTube* ügyben⁴⁵ alig egy hónappal később, 2010. június 23-án kihirdetett ítélet ezt az érvelést képesnek tűnik felülírni.

A Viacom azért perelte be a Google tulajdonában álló YouTube-ot, mert annak használói a Viacom engedélye nélkül töltötték fel a videó portálra a felperes különféle jogvédett műveit.⁴⁶ A döntés alapján a YouTube nem tartozik felelősséggel azért, ha általánosságban tudomása van ugyan arról, hogy a tulajdonában lévő szolgáltatást jogellenes célokra is használják, azonban nem tudja beazonosítani a konkrét jogsértő tartalmakat. Ennek megfelelően a jogosultnak nem elég csupán általános jelleggel jeleznie a YouTube felé, hogy „tárol jogsértő tartalmakat” a szerverein, hanem pontosan meg kell jelölnie, hogy mik azok és mi az elérési útvonaluk. Az ítélet szerint egyébként

– ami összhangot mutat a RapidShare döntéssel – a YouTube felelősségre vonása azért is kizárt, mivel az általa fenntartott értesítési és eltávolítási rendszer keretében a jogosultak hatékonyan követelhetik a pontosan megjelölt jogsértő tartalmak eltávolítását.⁴⁷

A történet vége?

A fentiekben ismertetett ítéletek hűen tükrözik, hogy a RapidShare szolgáltatásának helyes jogi megítélése a német és az amerikai jogalkalmazókat egyaránt kihívás elé állítja. Kétségtelen, hogy mivel sem az OLG Düsseldorf, sem az amerikai szövetségi fórum nem az adott ország legfelsőbb szintű bírósága, ezért nem lehet teljes bizonyossággal kijelenteni, hogy helyesnek tűnő véleményük mindenképpen helytálló lenne. Az e két bíróság által hozott ítéletek mindenesetre több hasonló megállapítást is tartalmaznak, s ezek olyan közös nevezőnek tűnnek, melyek fényében tisztulni látszik a DDL szolgáltatások körüli kép.

Ezek közül az első egy olyan tétel, amit az Egyesült Államok szabadalmi jogából a bevezetőben említett *Betamax* ügyben a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság ültetett át a szerzői jog világába. Az ún. „staple article of commerce” teszt alapján a szerzői művek másolására szolgáló készülékek gyártása és értékesítése önmagában nem alapozza meg a gyártó felelősségre vonását, amennyiben a készüléket széles körben használják jogilag meg nem támadható célokra, illetve alapvetően alkalmas jelentős, nem jogsértő használatra is.⁴⁸

Szemléletmódot az OLG Düsseldorf a DDL szolgáltatások kapcsán szintén alkalmazhatónak látja ezt a tételt,⁴⁹ és a jogirodalom is ennek a pártján áll.⁵⁰

A fórum úgy találta, hogy a miniatürizált képek linkelése olyan mértékben transzformálja az eredeti kifejezést (jogvédett tartalmat), hogy ezáltal a keresőszolgáltató a fair use tesztre hivatkozással mentesül a felelősségre vonás alól.

Megítélésem szerint nagyon helyesen. A „*staple article of commerce*” teszt az egyik legbiztosabb garanciája a technológia, s ezen keresztül a gazdaság folyamatos fejlődésének. Egyrészt a legtöbb, szerzői művekkel kapcsolható technológia világosan használható jogsértésekre. A digitális technológiák pedig kimondottan a jogsértések melegágyául szolgálnak. Ennek ellenére minden létalapja megvan e teszt alkalmazásának, amely kellő rugalmasságot biztosít a kétséges technológiák jogi megítélésékor. Az szintén vitathatatlan, hogy a DDL oldalak a jogrenddel nem ütköző célokra is használhatók. Így egy egyetemi oktató minden további nélkül elérhetővé teheti hallgatói számára előadásának jegyzeteit, illetve bárki feltöltheti a nyaralásáról készült képek szavait a szerverekre. A saját tartalmak hozzáférhetővé tételére vonatkozó példák sora hosszan folytatható lenne.

Ezeknél fontosabb utalni arra, hogy a kontinentális szerzői jogi rendszerek lehetőséget teremtenek mások jogvédett műveinek szabad felhasználására is. Ennek egyik domináns esete a magáncélú többszörözés, amelynek kiemelkedő vonása, hogy „technika-vak”.⁵¹ Ebből kifolyólag a DDL oldalakra való feltöltés, és a letöltő link nyilvánosságát el nem érő terjesztése nem lépi túl a szabad felhasználás kereteit, s ezért jogszerűsége sem vitatható. Az Egyesült Államok vonatkozásában a fair use teszt faktorainak egyensúlyozása segítségével ugyanerre a következtetésre juthatunk.

Természetesen semmi kétség nem férhet ahhoz, hogy a DDL szolgáltatásokat sokan használják jogellenes módon és célokra. Nem vitás, hogy ez szinte már az internet sajátossága.⁵² Ha ezt a megállapítást tényként el is fogadjuk, akkor is fontos tisztán látni, hogy a közvetlen szerzői jogsértéseket a felhasználók követik el, nem a DDL oldalak üzemeltetői, akik ezekért legfeljebb közvetett módon hibáztathatók. A közvetett/másodlagos szerzői jogi felelősség megállapításának gyakorlata több évtizedre tekint vissza az Egyesült Államokban. A fentiekben az is említésre került, hogy a BGB 1004. §-a alapján Németországban is adottak ennek elvi keretei. Az viszont a DDL technológia működéséből következik, hogy – központi indexáló és kereső funkció, a feltöltött adatokba való betekintés hiánya, és ebből kifolyólag az egyes jogsértésekkel kapcsolatos konkrét ismeret hiján – e közvetett felelősség egyik országban sem állapítható meg.

Ennek az a következménye, hogy a DDL szolgáltatókkal szemben érdekeik megvédése céljából a szerzői jogosultak csak az elektronikus kereskedelmi szabályokra (illetve az Egyesült Államokban a szerzői jog részét képező DMCA normáira) hagyatkozhatnak. Mivel azonban a tárhely-szolgáltatók nem kötelezhetők az általuk tárolt adatok általános ellenőrzésére, ezért úgy tűnik, hogy a jogsértő tartalmak eltávolítása iránti kérelmeket gyorsan és hatékonyan elbíráló osztály fenntartása elegendő ahhoz, hogy érdemben hivatkozni lehessen a felelősségkorlátozó előírásokra.

A „*staple article of commerce*” teszt az egyik legbiztosabb garanciája a technológia, s ezen keresztül a gazdaság folyamatos fejlődésének.

A RapidShare szemléletmást azért is mindent megtesz, hogy ne csak a bírósági tárgyalóteremben tűnjék feddhetetlennek. Egyrészt 2010. július 1-jei hatállyal véget vetett pontgyűjtési programjának. Ennek keretében a feltöltők az általuk elérhetővé tett tartalmak más felhasználók általi letöltésekor „pontot” kaptak. Ezeket a pontokat az ingyenes szolgáltatást igénybe vevők előfizetésre, az előfizető felhasználók pedig tárgyajándékokra fordíthatták. Ez utóbbi a közvetett jövedelemszerzés, illetve jövedelemfokozás kategóriájával mutatott ütközést.⁵³ A pontszerzési, illetve hivatalosan „díjazási” („reward”) program beszüntetésének indokaként a cég azt jelölte meg, hogy ily módon a fogyasztók nem lesznek kitéve annak az indokolatlan gyanúnak, hogy ők jogsértések elkövetésére használják a RapidShare szervereit.⁵⁴ Másrészt a szolgáltatás weboldala is

teljesen átalakult 2010. szeptember 27-én.⁵⁵ A szolgáltatás szlogenje immáron az ingyenes és a prémium hozzáférés esetén rendelkezésre álló fel- és letöltési sebesség közötti jelentős különbségre helyezi a hangsúlyt. A nyitó oldalon található figyelemfelkeltő írás magáncélú többszörözésként értékelhető magatartásokra ösztönzi a használókat: a nagy terjedelmű, saját fájlokhoz bárhonnán bármikor hozzá lehet férni, illetve bárki megoszthatja azokat barátaival, családtagjaival. Nem tűnik jogsértésre buzdító körülménynek az sem, hogy a nyitóoldal olyan animációt tartalmaz, ami video és hangfájlok feltöltését szimbolizálja.

Ugyancsak a jogrendnek való megfelelés célzatát kelti az, hogy a RapidShare az elmúlt hónapokban az oldal forgalmának jelentős részét generáló (legalábbis ehhez közvetlenül hozzájáruló) DDL linkgyűjteményekkel szemben – elsősorban védjegy és domain – pereket kezdeményezett,⁵⁶ melyeknek a többségét a cég meg is nyerte.

Mindezek ellenére a RapidShare helyzete egy saját farkába harapó kutya képre emlékeztet. A klasszikus kínai etika egyik mondása szerint „nyert per, vesztett pénz”. Valahogy úgy tűnik, hogy a RapidShare-nek is szembesülnie kell e bölcsességgel. A németországi és az egyesült államokbeli pereskedés keltette publicitás, illetve a szolgáltatás átalakítása (egyes szélsőséges vélekedések szerint a „végső cél” elárulása) miatt könnyen lehet, hogy a RapidShare két szék között esik majd a földre. Az internetes adatforgalmat mérő Alexa⁵⁷ kimutatásai szerint az oldal látogatottsága (a feltöltések és a letöltések száma egyaránt) ugyanis az elmúlt néhány hónapban jelentősen visszaesett, sőt több másik DDL oldal meg is szorította, illetve meg is előzte (így például a MegaUpload).

Persze a RapidShare jövője még nem világos, és sokat fordulhat a világ, az bizonyos, hogy a villámhárító szerepét felvállalva különleges a jelentősége a cégnek a DDL szolgáltatások jogi megítélése körüli bizonytalanságok tisztázásában.

Jegyzetek

- * A jelen tanulmány a TÁMOP-4.2.1/B-09/1/KONV-2010-0005 program keretében készült.
- ¹ A fenti idézet Valentinek, aki 1982-ben a *Motion Picture Association of America* elnöke volt, az Egyesült Államok Képviselőháza előtt tett vallomásából származik. Angol nyelven idézi: Martin Arthur Kuppers: Testing the Visibility of Copyright „Red Flags” for Internet Service Providers, *Computer Law Review International*, 2010/5: p. 135. A bostoni főtárgyat egyébként – aki 1962 és 1964 között 13 növel végzett otthonában – 1967-ben ítéleték életfogytiglani börtönbüntetésre.
- ² Sony Corporation of America, et al., v. Universal City Studios, Inc., et al., 464 U.S. 417 (1983).
- ³ Mezei Péter: Digital Technologies – Digital Culture, *Nordic Journal of Commercial Law*, 2010/Issue 1. (http://www.njcl.utu.fi/1_2010/mezei_peter.pdf)
- ⁴ Yoshiyuki Tamura szerint a szerzői jog és a technológia közös történetében három nagy „hullám” határolható el egymástól. Az „első hullámot” a nyomdagép (európai) feltalálása jelentette, ami közvetlenül járult hozzá a szerzői jognak a kialakulásához. Ez az „eredeti szerzői jog” mindaddig, amíg a nyomdagépekhez való hozzáférés, illetve a nyomtatott művek reprodukálása komoly költségekkel járt, megbízhatóan védte az alkotókat a bitórikkal szemben. A XX. század második felében viszont az analóg másoló berendezések (mint például a fent említett videomagnók) megjelenésével a társadalom nagyobb szegmensének vált lehetővé a jogvédett tartalmak másolása. Ez a második „hullám” az addig jogi keretek jelentős átalakítását igényelte a jogalkotóktól. Ezt igazolja pél-

dál a vagyoni jogok bővítése és a védelmi idő meghosszabbítása. A fejlődéstörténet „harmadik hullámát” a digitális technológiák és az internet elterjedése szülte. Mivel ezek révén világviszonylatban tömegeknek adatik meg a szerzői alkotásokhoz való hozzáférés, ez még a korábbiaknál is jelentősebb kihívások elé állítja a jogalkotót és a jogosultakat. E fejlődéstörténet „hullámairól” lásd: Yoshiyuki Tamura: Rethinking Copyright Institution for the Digital Age, *WIPO Journal*, 2009/1: p. 66–68.

- ⁵ Ezzel magyarázható a fájlcsere folyamatos megújulási képessége, mely ma már „generációs tipizálásra” is lehetőséget teremt. Ezzel összefüggésben lásd: Mezei Péter–Németh László: Mozgásban a fájlmosztók – negyedik generációs fájlcsere a láthatáron?, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2010/2. szám, p. 51–82.
- ⁶ Mezei Péter–Németh László: A Direct Download Link (DDL) szolgáltatás szerzői jogi megítélése, *Infokommunikáció és Jog*, 2009/5. szám, p. 179–186. (A továbbiakban: Mezei–Németh 2009.) Az angolszász jogirodalomban a „cyberlockers” („kiberszekrények”) szavakkal is jelölik e technológiát.
- ⁷ Az MD5 (Message-Digest algorithm 5) egy 128 bites, egyirányú kódolási algoritmus. Internetes adatok kódolására, illetve titkosítási kulcsokban használják. Az MD5-kódolást biztonsági alkalmazások széles skálája használja adatellenőrzésre, például fájlok eredetiségének (sértetlenségének) vizsgálatára. Lásd: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Md5>. (Utolsó megtekintés: 2010. november 13.)
- ⁸ Így például: www.firstddl.com, www.euroddl.com, www.turboddl.com, www.rapidlibrary.com, www.rapidshare-searcher.com, www.raidrush.org.

- ⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól.
- ¹⁰ OLG Köln 21.9.2007 (6 U 86/07) – Haftung von Rapidshare II., *Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht*, 2007: p. 927–932. Fontos megjegyezni, hogy erre technikai lehetőség sem lett volna, hiszen ezeket a linkgyűjteményeket a RapidShare-től függetlenül személyek üzemeltették.
- ¹¹ OLG Hamburg 2.7.2008 (5 U 73/07) – Haftung von Rapidshare IV., *Multimedia und Recht*, 2008: p. 823–827.
- ¹² Ezen előírásokkal kapcsolatos kritikát lásd részletesen: Mezei – Németh 2009: p. 182.
- ¹³ Az ítélethez fűzött megjegyzésében Patrick Breyer maga jelezte, hogy a fórum elsődleges célja egy általános tilalom kidolgozása volt. Lásd: OLG Hamburg 30.9.2009 (5 U 111/08) – Sharehoster II., *Multimedia und Recht*, 2010: p. 55.
- ¹⁴ Ennek alapját a német polgári törvénykönyv (BGB) 1004. §-a képezi. Lásd: *Sharehoster II.*, p. 52–53. A „*Störerhaftung*” felelősségi formulájának bírósági alkalmazásáról lásd különösen: BGH 17.5.2001 (I ZR 251/99) – *Ambiente.de*, *Neue Juristische Wochenschrift*, 2001: p. 3266. – BGH 18.10.2001 (I ZR 22/99) – *Meißner Dekor*, *Gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2002: p. 619. A jogirodalomból pedig lásd különösen: Thomas Wilmer: *Überspannte Prüfpflichten für Host-Provider? Vorschlag für eine Haftungsmatrix*, *Neue Juristische Wochenschrift*, 2008: p. 1846.
- ¹⁵ *Sharehoster II.*, p. 54.
- ¹⁶ Uo.
- ¹⁷ OLG Düsseldorf 27.4.2010 (20 U 166/09) – Rapidshare I., *Multimedia und Recht*, 2010: p. 487. (Anm. Schröder – Raimer)
- ¹⁸ Uo.
- ¹⁹ A *Rapidshare I.* ügyben hat, a *Rapidshare II.* ügyben pedig további egy film engedély nélküli hozzáférhetővé tételét kifogásolta a Capelight Pictures.
- ²⁰ Az ún. „*Teilnehmerhaftung*” német gyakorlatából lásd különösen: *Ambiente.de*, p. 3266.
- ²¹ *Rapidshare I.*, p. 484.
- ²² Az *Elker*-irányelv vonatkozó rendelkezésének német nemzeti szabályozását lásd: *Telemediengesetz vom 26. Februar 2007 (BGBl I S. 179)*, geändert durch Artikel 2 des Gesetzes vom 25. Dezember 2008 (BGBl I S. 3083), 7–10. §§. (A továbbiakban: TMG.)
- ²³ *Rapidshare I.*, p. 484–485. Erre enged következtetni a Német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (BGH) gyakorlata is. Lásd: BGH 11.03.2004 (I ZR 304/01) – *Internet-Versteigerung I.*, *Gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2004: p. 860. – BGH 19.04.2007 (I ZR 35/04) – *Internet-Versteigerung II.*, *Gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2007: p. 708.
- ²⁴ E körülményeket lásd együttesen: *Rapidshare I.*, p. 485–486.
- ²⁵ *Rapidshare I.*, p. 486.
- ²⁶ A jogirodalom ugyanerre az álláspontra helyezkedik. Lásd: Wilmer: i. m., p. 1847. – *Haftung von Rapidshare II.* (Anm.: Raitz von Frenzt – Christian L. Masch), p. 931–932.
- ²⁷ OLG Düsseldorf 6.7.2010 (20 U 8/10) – Rapidshare II., *Multimedia und Recht*, 2010: p. 702–703. Ítéletében a bíróság ismét kiállt amellett, hogy a DDL linkgyűjtemények, illetve a Google és egyéb keresőmotorok ellenőrzésére nincs lehetősége a RapidShare-nek.
- ²⁸ Ennek megkerülése a közepes szintű számítógép kezelői ismeretekkel rendelkező személyeknek sem okoz gondot. Lásd: Mezei–Németh 2009: p. 184.
- ²⁹ Uo.
- ³⁰ A hamburgi fórum első döntésének kritikáját – mely a másodikként említett ítéletre is alkalmazható – lásd részletesen: Patrick Breyer: *Verkehrssicherungspflichten von Internetdiensten im Lichte der Grundrechte*, *Multimedia und Recht*, 2009: p. 16–18.
- ³¹ Jonathan Band: *The Perfect 10 Trilogy*, *Computer Law Review International*, 2007/5: p. 142–148.
- ³² Perfect 10, Inc., v. CCBill LLC, et al., 481 F.3d 751 (2007). Az ügy nevében említett CCBill egy olyan oldalt tartott fenn, amely a felnőtt tartalmakat kínáló oldalakról történő vásárlás lebonyolításában, és e vásárlásnak a hitelkártya céggel való elszámolásában működött közre.
- ³³ Perfect 10, Inc., v. Amazon.com, Inc., et al., 487 F.3d 701 (2007).
- ³⁴ Perfect 10, Inc., v. Visa International Service, Association, et al., 494 F.3d 788 (2007).
- ³⁵ Az Egyesült Államok szerzői jogi törvényének [Copyright Law of the United States of America (17 U.S.C. 1976), a továbbiakban: USCA] §512(c) értelmében ennek előfeltétele, hogy a szolgáltatónak ne legyen közvetlen tudomása a feltételezett jogsértésről, illetve olyan tényről/körülményről, amely világosan a jogsértésre utal (ez az ún. „red flag test”, vagyis „vörös zászló teszt”), és a jogsértésre utaló értesítést sem kap.
- ³⁶ A bíróság e kérdés eldöntése céljából visszautalta az ügyet az első fokon eljáró bíróság elé.
- ³⁷ USCA §107. Ennek részletes bemutatását magyar nyelven lásd: Mezei Péter: *Mitől fair a fair? – Szerzői művek felhasználása a fair use teszt fényében*, *Parajogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2008/6. szám, p. 26–68. – Mezei Péter: *Digitális sampling és fájlcsere*, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2010: p. 52–74.
- ³⁸ Perfect 10, Inc., v. Rapidshare A.G., et al., 09-CV-2596 H (WMC), US District Court for the Southern District of California (<http://ia341333.us.archive.org/3/items/gov.uscourts.casd.310420/gov.uscourts.casd.310420.71.0.pdf>), p. 4–5. (Utolsó megtekintés: 2010. november 13.)
- ³⁹ Érdemes megemlíteni, hogy a „nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel” nem tekinthető törvényileg biztosított kizárólagos vagyoni jognak az Egyesült Államokban. Ismert azonban olyan bírósági ítélet, ami megállapította a terjesztés jogának ily módon történő megsértését. Lásd: Donna R. Hotaling, et al., v. Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, 118 F.3d 199 (1997). E döntésnek azonban a digitális világra való alkalmazhatósága megkérdőjelezhető. A *Hotaling ügyben* ugyanis a per tárgyat egy egyházi könyvtár által készített papír és mikrofilm alapú, vagyis *kézzel fogható, fizikai másolatok* könyvtári „hozzáférhetővé tétele” képezte.
- ⁴⁰ *Perfect 10 v. Rapidshare*, p. 7–8.
- ⁴¹ *Perfect 10 v. Rapidshare*, p. 8–9.
- ⁴² Az USA Szövetségi Legfelsőbb Bírósága részben pont azért marasztalta el a Grokster céget az „*inducement*” teória alapján, mert az általa kínált P2P szolgáltatás alapvetően (a bíróság megállapítása szerint az esetek 90%-ában) jogsértések elkövetésére szolgált. Lásd: *Metro-Goldwyn-Mayer Studios, Inc., et al., v. Grokster, Ltd., et al.*, 545 U.S. 913 (2005), p. 936–937. Fontosnak tűnik megjegyezni, hogy a jogsértő tartalmak mérésének lehetősége rendkívüli nehézségekbe ütközne a DDL oldalak kapcsán.
- ⁴³ *Perfect 10 v. Rapidshare*, p. 10–11.
- ⁴⁴ Az USCA §512(2)(c) alapján az USA Szerzői Jogi Hivatalánál be kell jelenteni annak az ügynöknek a nevét, címét, telefonszámát, e-mail címét, és szükség esetén a Szerzői Jogi Hivatal által előírt egyéb adatát, akinek az eltávolítás iránti értesítést küldeni lehet. A bíróság úgy ítélte meg, hogy a RapidShare honlapján található e-mail cím, melyekre továbbítani lehetett az értesítéseket, önmagában nem felel meg a fenti feltételeknek. Lásd: *Perfect 10 v. Rapidshare*, p. 12–13.
- ⁴⁵ *Viacom International, Inc., et al., v. YouTube, Inc., et al.*, 2010 WL 2532404. A döntés elemzését lásd: Kupperts: i. m., p. 134–141.
- ⁴⁶ Az eset a rá irányuló figyelmen túl a felek cinikus viselkedéséről is híres marad. Míg a Google (a nagyobb haszon reményében) szemet hunyt a tömeges jogsértések felett, addig a Viacom alkalmazottai maguk is töltöttek fel tartalmakat a YouTube-ra, hogy utóbb azokat bizonyítékként használják fel az eljárásban.
- ⁴⁷ *Viacom v. YouTube*, p. 15.
- ⁴⁸ A Szövetségi Legfelsőbb Bíróság szavaival: „The sale of copying equipment, like the sale of other articles of commerce, does not constitute contributory infringement if the product is widely used for legitimate, unobjectionable purposes, or, indeed, is merely capable of substantial noninfringing uses.” Lásd: *Sony v. Universal*, p. 418.
- ⁴⁹ *Rapidshare I.*, p. 484. Az OLG Hamburg egyébként ennek az érvelésnek az elfogadását különösebb indokolás nélkül elvetette: *Sharehoster II.*, p. 54.
- ⁵⁰ Wilmer: i. m., p. 1847. – Frenzt–Masch: i. m., p. 930.
- ⁵¹ Ezt az állítást annyiban érdemes korrigálni, hogy a reprográfiai és az üreshordozó jogdíj léte megtöri a magáncélú többszörözés szabad felhasználásként való besorolását. Ez alapján a magáncélból történő többszörözés a legtöbb esetben nem tekinthető egészében ingyenesnek. Ennek ellenére maga a törvényi szabályozás technika-vak, vagyis nem zár ki egyes technológiákat a szerzői művek magáncélú többszörözésének keretei közül.
- ⁵² Kiválóan érzékeltetik mindezt Jessica Litman szavai: „Most of us can no longer spend even an hour without colliding with the copyright law. Reading one’s mail or picking up one’s telephone messages these days requires many of us to commit acts that the government’s Information Infrastructure Task Force now tells us ought to be viewed as unauthorised reproductions or transmissions.” Lásd: Jessica Litman: *The Exclusive Right to Read*, 13 *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal* 29 (1994), p. 34.
- ⁵³ Ennek bemutatását lásd: Mezei–Németh 2009: p. 180.
- ⁵⁴ Lásd a cég 2010. június 18-ai hírét: http://www.rapidshare.com/#!/rapidshare-ag/rapidshare-ag_news. (Utolsó megtekintés: 2010. november 13.)
- ⁵⁵ Lásd a cég 2010. szeptember 27-ei hírét: uo.
- ⁵⁶ Lásd: <http://torrentfreak.com/rapidshare-com-takes-out-rapidshare-net-but-loses-lead-101105/>. (Utolsó megtekintés: 2010. november 13.)
- ⁵⁷ Lásd: www.alex.com.